

Lokal utvecklingsplan Sparreholm 2022

Innehåll

Vad är en lokal utvecklingsplan.....	3
Sparreholm idag	3
Så här har vi arbetat	4
Mål och strategier som berör bygden	4
Framtidsvision.....	5
Historia.....	5
Statistik	5
Service.....	6
Ungdomar	9
Föreningsliv och aktiviteter	9
Friluftsliv och fritid.....	10
Näringsliv och turism.....	11
Fysiska miljöer, gröna rum och miljö	12
Bilaga 1. Utvecklingsfrågor från stormöte 30 augusti	13

Vad är en lokal utvecklingsplan

Syftet med en lokal utvecklingsplan är att ta fram en gemensam viljeinriktning för bygden, hur framtiden i bygden ska se ut och hur man når dit. Med en utvecklingsplan blir det också möjligt att visa den viljeinriktningen utåt, det ger bygden en röst.

Samtliga bygderåd i Flens kommun har fått i uppdrag av kommunen att samordna och göra en lokal utvecklingsplan. Planen fungerar bland annat som ett stöd i kontakten med kommunens tjänstemän och andra parter, i frågor som rör förändring. Denna första utvecklingsplan kommer sedan att revideras årligen för att hållas aktuell.

Sparreholm idag

Sparreholm ligger så mitt i Sörmland man kan komma i ett typiskt sörmländskt landskap. Mjukt kuperat med en blandning av skog, vatten och kulturlandskap.

Samhället kallas ”Porten mot Båven”, Sörmlands största och vackraste sjö som har en insjöskärgård med 365 öar, en för varje dag på året. Orten har fått sitt namn efter Sparreholms slott och släkten Sparre som levde här från 1500-talet och framåt. Det lilla samhället växte sig starkt under senare delen av 1800-talet då järnvägen drogs genom Sverige. Sparreholms station invigdes 1862 och blev en viktig knutpunkt i Sörmland.

Den som är intresserad av natur och kultur kan utan problem få sitt lystmäte i Sparreholm, med ett stort utbud av slott, museér, fornminnen och naturreservat. Naturen och människorna har genom århundraden präglat varandra och skapat det landskap och de miljöer som är så typiskt för mellersta Sörmland och Sparreholm. Här kan man till fots gå en historisk vandring från järnåldersfälten söder om tätorten via stormaktstidens slottsbyggen till järnvägssamhället och på köpet få en bild av hur Sverige har vuxit fram.

Vill du ta dig till en större stad, så har du inte lång väg att åka. Två riksvägar korsar Sparreholm. Väg 57 som går mellan Järna och Katrineholm, för vidare färd mot Stockholm. Och väg 53 som går mellan Eskilstuna till Nyköping och Oxelösund.

Sparreholm har många fristående hus och gårdar från slutet av 1800-talet fram till idag. Det finns också rad- och kedjehus, bostadsrätter och hyresrätter. Här finns

äldreboende, förskola, skola och flera mötesplatser, som kiosk, café, restauranger, Folkets Hus och församlingshem. Du hittar även matbutik, spinnhus, butik med försäljning till både jordbruk, jakt och fritid och en stor handelsplats.

Är du intresserad av aktiviteter så finns det en båthamn med tillhörande båthus och grillplatser. Det finns flera vandringsleder, scoutstuga och en uppskattad familjepark med lekplats, utegym och äppelodling. Vill du sporta så hittar du tennisplan, fotbollsplaner, ett gym, en sporthall, flera boulebanor, en frisbeegolfbana, en ramp för skateboard.

För den hästintresserade finns hästcenter som erbjuder – förutom utbildningar, upplevelser och uppvisningar – boende, konferens och att hyra hela eller delar av anläggningen för egna event.

Så här har vi arbetat

Bygderådet har via stormöte i augusti 2021, sociala medier och i samtal med samhällsinvånarna i Sparreholm bett om ideer och synpunkter om vad som är viktigt att arbeta vidare med för Bygderådet. Dessa synpunkter har samlats in och sammanställts i ett dokument som blir underlag för den lokala handlingsplanen 2022.

Mål och strategier som berör bygden

Färdplan Flen, Strategisk plan 2019-2022, för att nå Flens kommuns vision har kommunfullmäktige beslutat om sex långsiktiga strategiska mål.

1. Hög sysselsättning och ett mångsidigt näringsliv.
2. Utvecklande, lärande och hälsofrämjande miljöer för alla barn och ungdomar.
3. Attraktiva och trygga boende- och livsmiljöer.
4. Vi värnar om vår miljö och utvecklar vårt kulturlandskap och våra orter med omtanke och sikte på framtiden.
5. Vi driver vår egen utveckling och påverkar utvecklingen i regionen.
6. Effektiv och tillgänglig kommunal organisation kännetecknad av ett bra bemötande.

Framtidsvision

Vårt läge sporrar och utmanar.

Med storstaden och Europa runt hörnet är Sparreholm den öppna porten till Båvens insjöskärgård som med sitt rika djurliv är en njutning för alla. Vi välkomnar omvärlden och samverkar med drivkrafter som får orten att sjuda av liv och aktivitet. Med vårt kulturarv som grund skapar vi en bygd som präglas av engagemang, närhet och livskvalitet för alla generationer.

Historia

Orten har vuxit upp runt järnvägsstationen vid västra stambanan som öppnades 1862. Viktiga förutsättningar för Sparreholms framväxt var järnvägen och träindustrin.

Sparreholm är beläget i Hyltinge socken och ingick efter kommunreformen 1862 i Hyltinge landskommun. I denna inrättades 1935 Sparreholms municipalsamhälle. Detta samt landskommunen uppgick 1952 i Sparreholms landskommun, orten kom sedan mellan 1965 och 1970 ingå i Flens stad för att sedan från 1971 ingå i Flens kommun.

Befolkningsstatistik

Enligt SCB (Sveriges Statistiska Centralbyrå) räknas Sparreholm som en tätort; ett tätbebyggt område med minst 200 invånare och där avståndet mellan husen är mindre än 200 meter.

I Sparreholm bor ca 1 000 personer varav 733 i tätorten där 40% är över 65 år, 39% är mellan 25-64 år och 21% är mellan 0-24 år. I Sparreholms (Hyltinge) glesbygd är 39% över 65 år, 44% är mellan 25-64 år och 17% är mellan 0-24 år (statistik från Flens kommun 2020-12-31).

Hela landet har 20% över 65 år medan Sparreholm har 40%, det vill säga en mycket äldre befolkning än genomsnittet. Sparreholm har 39% som är mellan 25-64 år och i landet är 34% vilket är ganska nära riksgenomsnittet.

Service

För att uppnå en attraktiv bygd med hög sysselsättning och ett mångsidigt näringsliv så krävs god grundläggande service. Service är en förutsättning för att individer och företag ska kunna etablera sig och fortleva i en bygd. Detta gäller både kommersiell och offentlig service.

Kommersiell service

Matbutiker, ombud och tankstation

Med grundläggande kommersiell service syftar vi här på dagligvaror, drivmedel, post, apotek och betaltjänster.

Sparreholm har en matbutik, Matöppet med viss paketutlämning. Det som saknas är post och apoteks- och systembolagsombud.

Tankstation har vi i Sparreholm men saknar elstation för laddning av bil.

Offentlig service

Äldreboende och vård

I Färdplan Flen har kommunen utformat målet

“Människor i behov av vård, omsorg och stöd i livets olika skeden ska mötas av trygga verksamheter med god kvalitet där individen står i centrum!”

För Sparreholms invånare är det viktigt att skapa möjlighet och förutsättningar för att kunna erbjuda boende, vård och omsorg med ledorden *”Rätten till att få bli gammal i din hembygd med livskvalitet – Ett gott liv varje dag”*. Det ska självklarast möjligt att bo kvar i Sparreholm. Äldre invånare vill vara kvar på orten för att vara nära släkt och vänner.

Genom att fysiskt synliggöra trygghet skapas attraktiva och trygga boende- och livsmiljöer. På så sätt skapas också möjlighet till inflyttning och en utveckling för bygden.

Det finns ett äldreboende i Sparreholm, Åsen.

Skola och förskola

I Sparreholm finns en skola, ett fritidshem och en förskola som sedan hösten 2018 drivs av Sparreholms Utbildning AB. Bolaget har särskild vinstutdelningsbegränsning vilket gör att överskott plöjs tillbaka till verksamheten. Bygderådet är majoritetsägare i bolaget och många orsbor köpte aktier för att säkra skolans framtid. Förskolan har fem avdelningar. I skolan finns en Förskoleklass samt årskurs 1- 3. Personaltätheten är hög i skola och förskola och en trygg och lärorik miljö står i fokus. Med den natursköna miljö som finns runt omkring verksamheterna är "utbildning i naturen" en självklar inriktning för Sparreholms Utbildning. Verksamheterna strävar efter ett utforskande lärande, där teori och praktik förenas utifrån barnens intressen och behov.

Sparreholms skola och förskola är mycket viktiga för lokalsamhället. Tillsammans är en central mötesplats och blir därmed en viktig identitetsbärare för Sparreholm.

Trygghet

Räddningstjänsten är en del av Samhällsbyggnadsförvaltningen i Flens Kommun. Det finns tre brandstationer i kommunen, i Flen (heltid och deltid), Malmköping (deltid) och Sparreholm (frivillig). Det betyder att Sparreholm med omnejd har snabb hjälp inom Sparreholm vid olycka, brand, hjärtstopp m.m.

Flens kommun har ett säkerhetsutskott med uppgift att samordna det kommunövergripande säkerhetsarbetet. Flens kommun och polisen har tagit fram medborgarlöften för samverkan, för ett effektivt brottsförebyggande arbete. Polisen är på plats på polisstationen i Flen en gång i veckan, närmaste bemannade station är Katrineholm. Sparreholm ligger därmed illa till för polisutryckning.

I Sparreholm vilar arbetet med att skapa ett tryggare Sparreholm på ideella krafter. Det genomförs regelbundet trygghetsvandringar, en önskan finns om att flera områden i Sparreholm skapar grannsamverkansområden.

Turistinformation

Flens Turism ansvarar för den turistinformation som finns på Fabriken och i Kiosken i Sparreholm. Bygderådet kommer att ta fram ett eget lokalt informationsblad.

Bibliotek

Det ligger i Barn-, utbildnings- och kulturnämndens verksamhetsområde att bedriva bibliotek och för Sparreholms del har kommunfullmäktige i Flens kommun beslutat om att det ska finnas en bokbuss.

Infrastruktur

Trafiksäkerhet

Genom bygderådets deltagande i Bygdenätverkets Trafikgrupp lyfts trafiksäkerhetsfrågor kontinuerligt till högre instans, däribland Flens kommun och Trafikverket. Flens kommun ansvarar för skötsel av gatorna i kommunens tätorter medan Trafikverket ansvarar för skötseln av de flesta genomfartslederna, däribland Landsväggsgatan och Skarvnäsvägen i Sparreholm.

Trafiksäkerhet är ett utvecklingsområde som prioriteras högt av invånarna i Sparreholm. Det är särskilt några vägar som trafiksäkerheten kan förbättras på Landsväggsgatan, riksväg 53 vid Åsen där busshållplatser är belägna och inga trottoarer eller gångbanor finns att gå på.

Eftersom Landsväggsgatan och väg 53 förbi Åsen är genomfartsleder är vägarna väl trafikerade och det passerar en del tung trafik. Det är mycket vanligt att fordon inte håller hastighetsgränsen på 40 km/h respektive 50 km/h. Riksväg 57 som går till badet är också en väg där det hålls en hög hastighet.

Kollektivtrafik

I Färdplan Flen har kommunen utformat delmålet "Flens kommun ska ha bra kommunikationer". Gällande kollektivtrafiken är det framförallt viktigt för Sparreholmsborna att värna om de förbindelser som finns idag och utveckla dem där det finns behov. Sparreholm har endast bussförbindelser.

Buss 701,801 Nyköping-Sparreholm-Eskilstuna och buss 589 Gnesta-Sparreholm-Flen har regelbundna avgångar .

Synkroniseringen mellan bussar och tåg måste förbättras. Goda kollektivförbindelser skapar inte automatiskt utveckling, men de möjliggör den. För lokal utveckling krävs näringsliv, service, bostäder (för alla skeden i livet) samt ett tryggt och säkert samhälle.

Ungdomar

Aktiviteter för ungdomar av ungdomar

I Sparreholm ska man kunna bo, leva och verka hela livet, det ska finnas något för alla invånare oavsett ålder. Det är viktigt att även ungdomar och unga vuxna känner att de kan utvecklas i Sparreholm, att det finns något för dem att göra. Ungdomar ska ges förutsättningar att delta i utvecklingsarbetet och forma Sparreholm till en plats där de kan trivas och verka.

Föreningsliv och aktiviteter

Samarbeten mellan föreningar/lokala aktörer

Det finns många aktiva föreningar i Sparreholm och ett stort antal engagerade människor i dessa föreningar. Liksom i övriga Sverige kämpar bygden med att locka nya eldsjälar som kan driva verksamheterna vidare. Genom ett utökat samarbete mellan föreningar och andra lokala aktörer kan bygden kraftsamla, som kan leda till informationsöverföring, kompetensutveckling, idéutbyte, ökat engagemang och nya idéer. Bygden har föreningar som är aktiva inom en rad olika områden och ett levande näringsliv som hela tiden utvecklas.

Traditioner och evenemang

Levande traditioner och evenemang är viktiga för samhället och är gemensamhetsbyggande. Allt eftersom engagemanget i föreningarna minskar blir det svårare att hålla igång återkommande evenemang och traditioner. När det blir för tungt för en förening att driva traditioner vidare så kan samverkan och samarbete mellan föreningar och lokala aktörer vara ett sätt att hålla liv i, och bygga vidare på, etablerade traditioner samt att skapa nya tillsammans. En utmaning gällande engagemang är att hitta kommunikations- och informationsvägar som når de personer som kan tänka sig att engagera sig tillfälligt. De som gärna hjälper till när det behövs men som kanske inte har tid och ork att aktivt delta i föreningslivet.

Tillgängliggöra och utveckla lokaler/platser

Sparreholm har lokaler och platser som kan tillgängliggöras och utvecklas för verksamheter eller evenemang och aktiviteter. Till exempel Folkets Hus och Sporthallen.

Gemensamma aktiviteter i hela kommunen

Ett exempel på gemensamma aktiviteter är lyktsläpp i samarbete med de olika orterna där man gemensamt på alla orter släppt upp ljuslyktor vid samma klockslag i början av året. Det är ett uppskattat arrangemang som ger en känsla av gemenskap, dels i den egna bygden men också med de andra orterna som deltar i arrangemanget. Fler arrangemang liknande detta uppskattas och bidrar till en känsla av samhörighet i hela området.

Friluftsliv och fritid

I Sparreholm finns idag goda förutsättningar för rekreation, det är också ett område med en enorm utvecklingspotential. Här finns närhet till skog och natur, ytor för lek, aktiviteter och rekreation, aktiva idrottsföreningar, sporthall, fotbollsplan, multiarena för spontanidrott, skateboardramp och ett stort engagemang i friluftsliv och hälsa.

Sparreholms Bygderåd arbetar för ett aktivt och hälsosamt Sparreholm.

Lekparker och anläggningar till barn och ungdomar. Sparreholm har flera lekparker och en multisportarena. De större lekparkerna är i behov av nya leksaker och det efterfrågas platser där besökare kan sitta och umgås, till exempel sittplatser och grillplatser. De ovan nämnda lekplatserna/anläggningarna ansvarar kommunen för. Sparreholms Bygderåd kommunicerar löpande med kommunen om idéer som gynnar barn och ungdomar.

Gym

Bygden har många aktiva invånare som i dagsläget och många använder det lokala gymmet hos Båven Hälsocenter. I anslutning till Familjeparken finns även ett utegym.

Elljusspår

Sparreholm hade i många år ett upplyst elljusspår i skogen som nu är helt borttaget och saknas av många. Sparreholms Bygderåd har fört en dialog med kommunen gällande elljusspår. Men kommunen kommer i dagsläget inte att återskapa detta.

Badplats

Sparreholm har idag en vacker badplats belägen vid Båven. Badet ligger på cykelavstånd och gångavstånd och är attraktiv för alla åldrar.

Kommunen ansvarar för underhåll och samverkar med Sparreholms Bygderåd som ansvarar för renhållning under säsongen.

Näringsliv och turism

Näringsliv

Sparreholms näringsliv är nära knutet till besöksnäringen. Den gamla fabriken är nu en stor handelsplats med både lokala och långväga kunder. Sparreholms slott har ett av Sveriges förnämligaste bilmuseer. Där finns också ett ridcenter. Vi har vandrarhem och andra övernattningsmöjligheter. Restauranger, gatukök och café finns i tätorten men också på landsbygden. Sörmlands enda ullspinneri - Båvens spinnhus – finns vidare på orten samt en välsorterad affär för maskiner, byggmaterial och fritid. Sparreholm har en friskola som ägs av Bygderådet och ortens innevånare. Exempel på andra företagare på orten arbetar inom olika områden som byggnation, gym, lantbruk, måleri, åkeri, reklam och städ.

Synliggöra och marknadsföra

Idag finns det mycket att göra i Sparreholm, både för invånare och besökare. Att synliggöra det som redan finns för besökare och potentiella invånare och företag är därför en prioriterad utvecklingspunkt. Bygderådet saknar ett samarbete med kommunen kring synliggörandet av orten, samt en gemensam plattform för att marknadsföra orten.

Besöksnäring

Kommunerna i Sörmland arbetar gemensamt med destinationsutveckling för att nå den nationella strategin för besöksnäringens mål - att fördubbla besöksnäringen 2023.

För invånarna i Sparreholm är besöksnäring en viktig utvecklingsfråga. Fabriken i kombination med närheten till stora skogsområden och sjön Båven gör platsen till ett unikt besöksmål i Sörmland. Vid sidan av den fortsatta utvecklingen finns det förutsättningar för turism kopplad till naturen, som naturcamping eller ekoturism.

Det finns få övernattningsmöjligheter i området nu, närmsta hotell ligger i grannorten Malmköping. Det har under många år funnits önskemål om ett vandrarhem i de före detta kontorslokalerna på fabriksområdet. En ny husbilsparkering finns nu vackert belägen vid Båvens strand.

Ta tillvara på historien

Kunskapen om Sparreholms historia är stor hos invånarna, denna historiska kunskap är en enorm resurs, som bör utnyttjas mer.

Sparreholms Hembygdsförening gör redan ett omfattande jobb för att bibehålla kunskapen om historien samt att tillgängliggöra den. Historien kan göras tillgänglig genom att utveckla befintliga besöksmål, genom historiska vandringar, genom trycksaker som informationsblad och kartor eller skyltning av historiskt relevanta byggnader och platser.

Historiska vandringar med lokal guide finns under sommarhalvåret och är ett uppskattat inslag som kan växa.

Bostäder och tomter

Bristen på byggnation är högt prioriterat i bygderådets arbete, där gruppen Byggnationer arbetar med att utveckla orten tillsammans med kommunen.

Redan i ortsanalysen från 2007 lyftes bristen på bostäder fram.

Sparreholm arbetar för att få tågstopp då orten lämpar sig för pendling, vilket skulle öka efterfrågan på bostäder i Sparreholm. Det finns flera områden som lämpar sig för nya bostäder i Sparreholm.

Fysiska miljöer, gröna rum och miljö

Sparreholm är omgivet av vacker och varierande natur, även i samhället finns grönområden och närhet till skog. Dessa ytor skulle med relativt små medel kunna utvecklas och förskönas för att samtidigt bidra till att väva samman ortens olika områden. Med gröna rum öppnar man även upp för nya typer av aktiviteter kopplade till den nya miljön. Familjeparken ska hållas levande och återskapas till dess ursprung från förr.

Diverse miljöproblem i marken efter gamla industrier i Sparreholm behöver saneras för våra barns framtid.

För ett aktivt och levande Sparreholm!

/Sparreholms Bygderåd

Bilaga 1. Utvecklingsfrågor 2021 från stormöte 30 augusti

Samhälle och service
Post till Matöppet
Systembolag till Matöppet
Hundrasthage
Skylt familjeparken
Skylt som informerar om service, utbud, sevärdheter
Ungdomsgården "Hyllan"- undersöka möjligheten att nyttja lokalen

Trafik, säkerhet och underhåll
Arbeta för att sänka hastigheter på fordonen genom samhället
Trottoarer eller yta för gående på 53:an vid Åsen, cykelvägen Gråsta - säkerhetsrisk för barn
Fler fartkontroller på riksväg 57 och 53 genom samhället.
Övergångsställe på Nyköpingsvägen vid busshållplatsen
Cykelbana till Flen och Malmköping
Gångbana till Hyltinge kyrka
Hästön har blivit en dumpningsplats. Önskar plan för promenadstråk/joggingspår.
Cykelbro till badet

Friluftsliv och fritid
Fler sittplatser med bord till Familjeparken.
Rusta Familjeparken för fler och roligare aktiviteter
Rusta upp Stadium of Båven. Förvaring av bollar och annan utrustning. Kiosk vid evenemang.
Knattejymna för bygdens barn
Löpargrupp för alla åldrar
Rusta upp skateboardrampen
Sittplats med eldstad i Ekbacken
Ungdomsgården Hyllan - kan den öppnas igen
Utegyms
Rusta upp frisbeegolfbanan

Kultur och evenemang

Loppmarknad på en plats eller gårdsoppis med karta - önskemål från många

Vår- och höstmarknad

Utomhusbio Familjeparken. Hyra utrustning.

Bioklubb med fika och filmsnack efteråt i Folkets hus.

Anordna evenemang i Folkets Hus

Tipspromenader

Gröna rum och miljö

Elljusspår - kan det återställas

Kanotled till Henardalen

Eldstad Ekbacken

Ha en sopkvast vid återvinningsstationen där det ofta är glas på backen

Bänkar längs strandstråket vid Hästön

